

**KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE**

ELŐTERJESZTÉS

**a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés
2017. október 16-ai rendkívüli ülésére**

Tárgy: A szejkefürdői székelykapuk gondnoksága

Előterjesztő: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Előadó: Dr. Pozsár Gáborné dr. Alt Dóra Mária megyei aljegyző

Tisztelt Közgyűlés!

Székelyudvarhelytől 4 km-re lévő Szejkefürdőn, az egykori családi birtokon nyugszik Orbán Balázs (1829-1890), a „legnagyobb székely”. A sírhelyhez az út 15 székelykapun keresztül vezet, ahogy Sütő András írja: „A síremlékhez közeledve, midőn az embert a kegyelet érzése kezdi szótlanná tenni, kapuk szólalnak meg ősi felirataikkal.” Orbán Balázs nyughelye az egyik legfontosabb székelyföldi zarándokhely, a tavaszi és a nyári időszakban több ezren látogatnak el a sírhoz. Ennek jelentőségét Székelyudvarhelyen is érzik, hiszen a sír és a kapuk környékének gondozását a székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum vállalta magára. Ebben a komoly és jelentős anyagi terhet is jelentő feladatban segítsége is van, hiszen a 15 székelykapu megóvása „közfeladat” lett, a legtöbbet gondnokság alá vettek, vagyis az állagmegóvásukat, felújításukat egy-egy intézmény, szervezet, vagy magánszemély vállalta magára, ahogy ezt a kapukra felerősített fémlemezen olvasható adatok (felállításának időpontja, jelenlegi gondnokai) is tanúsítja.

A székelyudvarhelyi polgármester felvetésére megfontolásra javaslom a tisztelt Közgyűlésnek, hogy Komárom-Esztergom megye is vállaljon gondnokságot egy magára maradt székelykapu felett. A Haáz Rezső Múzeum igazgatója a 3. kaput ajánlotta (leírása és fényképek a kapuról a mellékletben).

A kapu felújítására gyűjtést szerveznénk a megye gazdasági szereplői, a megyei önkormányzat együttműködő partnerei között, és a tőlük beérkezett, valamint az önkormányzati hivatal és a megyei képviselők által felajánlott támogatás összegét, ha ez a felújítás költségei miatt szükséges, a megyei önkormányzat költségvetéséből kiegészítené.

Kérem a tisztelt Közgyűlést, hogy a javaslatot vitassa meg, és ha úgy dönt, hogy a 3. kapu gondnoka lesz, akkor hatalmazzon fel a gyűjtés megszervezésére, illetve lebonyolítására. A gyűjtés végén tájékoztatom a Közgyűlést az eredményről, hogy meghozhassa a további döntéseket.

Tatabánya, 2017. október 11.

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. gondnokságot vállal a Szejkefürdőn, Orbán Balázs sírjánál álló, az Udvarhelyi Fafaragók Szövetkezete által készített 3. székelykapu felett,
2. felhatalmazza a megyei közgyűlés elnökét, hogy felhívással forduljon a megye gazdasági szereplőihöz, a megyei önkormányzat együttműködő partnereihez, és a tőlük beérkezett, valamint az önkormányzati hivatal és a megyei képviselők által felajánlott támogatás összegének - melyet a megyei önkormányzat egyéb bevételeitől elkülönítetten kell kezelni – , valamint a székelykapu felújítási költségeinek ismeretében tegyen javaslatot a Közgyűlés felé a további intézkedésekre.

Határidő: 2017. december 31.

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Hivatali végrehajtásért felelős: Dr. Pozsár Gáborné dr. Alt Dóra Mária megyei aljegyző
Kovács Cecília osztályvezető

A szejkefürdői kapusorban a harmadik kapu

Felírása:

ÁLLITTATTA SZÉKELYUDVARHELY MUNICIPIUM NÉPTANÁCSA 1973 (a kiskapu felett)

SZÍVES VENDÉGLÁTÓ E KAPU GAZDÁJA, DE A GONOSZ EMBERT FURKÓS BOTTAL VÁRJA – EZT A KAPUT ORBÁN BALÁZS EMLÉKÉRE KÉSZÍTETTÉK SZÉKELY LAJOS VEZETÉSÉVEL A SZÉKELYUDVARHELYI FAFARAGÓK (a szemöldökgerendán hosszan)

Eredeti helye:

Új kapuként állították fel. Ubornyi Mihály, városvezető ötlete volt, hogy a város is állíttasson egy emlék kaput az egyre szebben terebélyesedő kapusorban. A faanyag beszerzésében (a Szarkakő felé eső Kondorban vágták), szállításában, a kapu felállításában több udvarhelyi vállalat is részt vett. Az igazgatók személyes feladatnak tekintették a kapuállítás ügyét. A munkálatok koordinálását Ubornyi megbízásából Kovács Mihály tanár, városi tanfelügyelő végezte.

Készítették: Az Udvarhelyi Fafaragók Szövetkezete készítette, ifj. Székely Lajos, a szövetkezet vezetője és faragó társai ajándékként faragták a Kossuth utcai műhelyükben, ők is állították fel.

A fafaragó Székely család Telekfalváról származott. Id. Székely Lajos és Székely Béla nevéhez fűződik a telekfalvi fafaragás kezdete. 1941–1945 között Székely Lajos létrehozott és fenntartott egy faragó műhelyt, ahol a falu férfi tagjait foglalkoztatta. Ebben nagy szerepe volt Haáz Ferenc Rezső, udvarhelyi tanárnak. Közben a Székely család beköltözött Székelyudvarhelyre, szövetkezetbe tömörülve, külföldi és belföldi megrendelők számára, ipari tételekben készítették a dísz tárgyakat, bútorokat, kaput.

A kapu bemutatása:

Oszlopdíszű kapu. Ez azt jelenti, hogy a zábék közepén féldomború díszoszlop húzódik. Ez nem rátét, hanem a kapuláb fájából alakítják ki a talapzati részből és a csigás oszlopfőből formált díszítést. Csigás kapunak is nevezik. Az Udvarhely vidéki kapuk legdíszesebb és legmunkásabb változata, más vidékeken nem fordul elő. Szerkezeti felépítésében eltér a hagyományos Udvarhely vidéki kapuktól. Monumentális mérete, arányai, a kapuívек fogrovatos díszítése a háromszéki kapukra emlékeztet. Virágos, indás motívum, viszont az udvarhelyi kapuk sajátja. Az oszlopdísz beosztását, tagolását a 19. sz. elején, közepén készült kapukról vették át (Keményfalva, Fenyéd, Udvarhely). Virágos motívumai újszerűek, mellőzik a kapufaragó elődök hagyományos virágait.

Ez a kapu olyan korban készült, amikor a múlt idézése, a hagyományok ápolása nem illeszkedett be a hatalmi önkény tobzódó világába. És mégis elkészült!

